Wild in het veld

Interview met de winnaar van de Lendersprijs 2018

Raymond Creemers

Wim de Wild is regio-coördinator voor de provincie Utrecht voor de meetprogramma's reptielen en amfibieën. Hij is zelf ook een actieve waarnemer die maar liefst acht reptielenroutes onder zijn hoede heeft: vier routes op de Veluwe en vier in de provincie Utrecht. Verder volgt hij kamsalamanderpopulaties op vier verschillende locaties en volgt hij een vast traject voor de Werkgroep Adderonderzoek Nederland. Daarnaast is Wim auteur van de Utrechtse provinciale herpetologische atlas. Voor zijn werk en zijn inzet ontving hij in 2018 de Lendersprijs.

Voor dit gesprek hebben we rond half april met Wim afgesproken op één van zijn vele monitoringsroutes op de Veluwe, het Kootwijksche Veld.

Je bent niet iemand die heel veel tijd heeft om stil te zitten?
Ik ben ook nog actief binnen het bestuur van RAVON Utrecht, organiseer excursies, heb een aantal artikelen voor zowel het tijdschrift RAVON als de nieuwsbrief Schubben & Slijm geschreven en ik ben onder andere auteur van de Atlas amfibieën en reptielen van Utrecht die in 2016 is verschenen. Krijg mijn tijd zo wel lekker gevuld.

Voor de mensen die je nog niet kennen, wie is Wim de Wild?
Ik ben opgegroeid in Nigtevecht en het Gooi en rond mijn 18e verhuisd naar Doorn. Daar ben ik voor het eerst, zij het dan sporadisch, naar reptielen gaan kijken. In Doorn heb ik een theologische opleiding gevolgd, waar ik ook Angela ontmoette en waar bleek dat we veel dezelfde interesses hadden. Verder ben ik gitarist in Nobuts, een Nederlandstalige poprockband. Ik ben begonnen in een ruige hardcore-/grungeband maar heb me later ook verdiept in andere muziekstijlen zoals blues en jazz. Nu kan ik overigens even niet spelen in verband met een recente operatie aan mijn rechterarm, maar muziek en natuur zijn mijn beide grootste hobbies.

Voor het Meetprogramma Amfibieën volgt Wim op vier locaties de kamsalamanderpopulaties. (Foto: Angela de Wild)

Wim op één van zijn acht reptielenroutes voor het Meetprogramma Reptielen. (Foto: Angela de Wild)

Dubbeldans

Wim neemt ons (Ronald Laan en Raymond Creemers) mee naar één van zijn onderzoeksgebieden op de Veluwe. Het is nog vroeg in de ochtend en we gaan op zoek naar adders. Na een kwartier vinden we een vervellingshuid en 30 meter verderop ligt de pas vervelde eigenaar van het huidje: een fris gekleurd mannetje.

Her en der herinneren een plukje kruipwilg en perceeltjes rietgras aan een eens vochtiger verleden. Het gebied waar we doorheen lopen vertoont nog heel veel sporen van verregaande verdroging, dit is een proces dat al langere tijd speelt maar de zomer en het najaar van 2018 waren wel heel erg extreem. Gevolg is dat de heide er doods uitziet en de vochtminnende reptielen (levendbarende hagedis en adder) het moeilijk hebben. De levendbarende hagedis is zo goed als verdwenen uit Wim's onderzoeksgebied.

We arriveren op een kapvlakte waar tot 2011 nog bos stond. Al snel na het kappen van de bomen werden hier de eerste adders gevonden. Ronald plukt een gladde slang uit het gras. In een pijpestroveldje zien we twee addermannetjes en een vrouwtje die samen in een grote pol liggen. De beide mannetjes starten een adderdans en het vrouwtje kijkt toe. De toeschouwers zijn druk in de weer met hun foto-apparatuur (lenzen verwisselen, selfie-sticks etc.) en nog voordat we alles in gereedheid hebben is het dansje al weer gestopt.

Een uur later krijgen we een nieuwe kans op het filmen van een adderdans in een ander deelgebied. Ditmaal lukt het de interviewer wel om de dansende adders vast te leggen op film, al duurt ook dit dansje maar heel even en heb ik dringend een nieuwe telefoon nodig voor betere opnames. Twee adderdansjes op een dag!

Thuis hebben we zeven Koreaanse vuurbuikpadden, een baardagaam en twee koraalteenkikkers als huisdieren. Angela fotografeert prachtig, ik ben meer van het opsporen van al die mooie reptielen. Soms gaan we ook samen en dan maakt zij de meest prachtige foto's.

Zie je ook ontwikkelingen na al die jaren onderzoek?
Op mijn Veluwse reptielenroutes zie ik duidelijk een afname van adder, maar vooral ook van de levendbarende hagedis, met name daar waar die soort samen zat met zandhagedis. Rond de weinige wateren en in de vochtige stukken is inmiddels veel druk van edelherten en zwijnen en dat zijn nu juist de belangrijkste stukken voor vochtminnende reptielen als de levendbarende hagedis en de adder. De weinige wateren zijn verworden tot modderpoelen en er treedt geen herstel van de vegetatie op rond de wateren en de overgangen van nat naar droog. Mijn referentiekader is al weer aangepast, ik zie nog maar een derde van de vroegere aantallen adders. De aantallen adders van nabijgelegen andere voormalige goede locaties als Loofles en Kootwijkerveen zijn ook gedecimeerd. Dat is een zorgelijke ontwikkeling. Het leuke van routes lopen is dat er echter altijd weer verrassingen zijn, zoals bijvoorbeeld de reptielenroute door Hindersteyn waar ik al vanaf 2003 loop en waar ik na 16 jaar (in 2018) voor het eerst een hazelworm vond.

Bij de aankondiging van de prijswinnaar voor de Lendersprijs 2018 zat je nietsvermoedend in de zaal. Zag je iets aankomen?
Nee echt niet. Totale shock dus. Het was lichtelijk onwerkelijk maar bij het einde van John's praatje (voorzitter Raad van Toezicht John Melis, red.) begon het natuurlijk wel te dagen. Ik had zelf een beeld dat je de prijs kreeg als je al een hele lange carrière achter de rug hebt, zo rond je 60e of 65e. Ik ben nog maar 42 jaar oud en had nog niet het idee dat ik voor zo'n belangrijke prijs in beeld was.

Doe je al je inventarisatie-werk in Gelderland en Utrecht?
Ja, wel voor wat betreft het Nederlandse deel. Ik ben echter ook steeds meer geïnteresseerd geraakt in mediterrane landen. Zo ga ik regelmatig op pad met de EPMAC-kampen (Educative and Participative Monitoring for Amphibian Conservation). We gaan elk voorjaar samen met mijn maatje Harm Hofman, John Melis en met mijn wederhelft Angela naar de omgeving van Sevilla. Samen met ongeveer 10 Nederlanders en 20 Spanjaarden gaan we daar een lang weekend aan de slag in een onderzoeksgebied met meer dan 100 verschillende poelen. Het project wordt ieder voorjaar weer georganiseerd door EPMAC, met name Wouter de Vries. Net voor en enkele dagen na het weekend gaan we dan ook nog met zijn vieren op stap en dat is altijd heel gezellig.

Lendersprijswinnaar 2018, Wim de Wild. (Foto: Angela de Wild)

Je hebt een brede interesse in natuur, wat is je favoriete soort?
Ik vind alle reptielen mooi maar de adder is toch wel favoriet, daar begint ook elk jaar het voorjaar mee en daar kijk je toch de hele winter naar uit. Ze zijn ook lekker voorspelbaar in het voorjaar: tussen de 8 en 13 °C en een zonnetje en ze liggen mooi bij hun winterverblijven. Als herpetoloog ben ik begonnen met levendbarende hagedissen op de Utrechtse heuvelrug en ringslangen op landgoed Broekhuizen en als kind ving ik soms salamanders en kikkervisjes in vijvers en in slootjes. Verder heb ik een brede natuurinteresse in insecten, planten en herpetofauna. Ben ook altijd op zoek naar indicatiewaarde van planten en de relaties tussen beheer, bodem & voedsel en reptielen.

Heb je nog tips voor RAVON?
Ik zie ook wel dat het lastig is om waarnemers op hele lange termijn voor bijvoorbeeld de langlopende monitoringsprojecten te binden. Lukt dat wel dan zit je ook na al die jaren met een wat vergrijzende groep; dat is nu eenmaal een gevolg van trouwe waarnemers. Je moet dus beide zaken koesteren: de vrijwilliger die het jarenlang volhoudt verdient een grote pluim maar tegelijkertijd zul je ook jongere mensen aan je moeten binden. Misschien kun je waarnemers vaker interesseren via kortere en duidelijk afgeronde projecten, want daar zitten ook altijd wel mensen bij die het ook tientallen jaren volhouden. Zelf heb ik niet heel veel sturing of motivatie vanuit RAVON nodig, maar voor waarnemers die nieuw binnenkomen is dit natuurlijk wel heel belangrijk. Zelf ben ik destijds met RAVON in aanraking gekomen via de inhaalslag voor het verspreidingsonderzoek, waarbij ik in heel veel kilometerhokken gezocht heb naar de hazelworm. Daarna ben ik gestart met monitoren en dat doe ik al ruim 15 jaar met heel veel plezier.

Verder blijft aandacht voor beheer continu noodzakelijk. In mijn gebied zie ik bijvoorbeeld dat de aangelegde kapvlakte succesvol is voor heidefauna. Ook heb ik goede ervaringen op het Kootwijksche Veld en De Regelbergen in de periode 2003-2016. Over deze ervaringen (de aanleg van verbindingszones en leefgebieden) schreef ik samen met Wilco van de Berg een artikel '*Reptielenbeheer op de Veluwe*' (RAVON 64, jaargang 19, pag 11-14). Maar er worden elders nog steeds grove fouten gemaakt bij grootschalige beheersmaatregelen. Verder zou ik het voor RAVON wel zinnig vinden om meer diepgaand onderzoek te doen naar het voorkomen van reptielen en de relatie met bodems en nutriëntenrijkdom.

Summary

Interview with the winner of the Lenders Prize 2018

At the annual meeting of RAVON on November 10th 2018, Wim de Wild received the Lenders Award (bronze sculpture of a tree frog and a charter) as a mark of appreciation for his work in the field. His unrelenting efforts to protect and study herpetofauna are invaluable and the reason for awarding him this well-deserved prize. Wim coordinates many activities in the province of Utrecht. He is active on several reptile monitoringroutes in Utrecht and the Veluwe, he provides advice to landscape managers, gives excursions, supervises students and trains new volunteers. Wim is an ongoing encyclopedia for domestic and foreign species. The many articles about nature and the Atlas for Amphibians and Reptiles of Utrecht are of high quality.

Raymond Creemers
RAVON
r.creemers@ravon.nl

Voordragen kandidaten Lendersprijs 2019

Tijdens de RAVON-dag delen wij een Lendersprijs uit aan iemand die een grote bijdrage heeft geleverd aan de bescherming van onze soortgroepen.

De criteria om in aanmerking te komen voor de prijs zijn:

- De kandidaat heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de bescherming van reptielen, amfibieën en/of vissen;
- De bescherming heeft een regionale, landelijke of internationale uitstraling.
- De soortkennis en/of het werken aan bescherming wordt actief uitgedragen.

Wilt u een kandidaat voordragen?
Download dan het formulier op www.ravon.nl/lendersprijs en zend dit vóór 23 oktober per email aan kantoor@ravon.nl.
Houd het vertrouwelijk, dus breng uw kandidaat niet op de hoogte van uw voordracht!